

Kantoorbezoeken ...

In mei van dit jaar is de Raad van Toezicht aan de slag gegaan met het systematisch bezoeken van advocatenkantoren. Dat is een uitvloeisel van het rapport van Docters Van Leeuwen over de kwaliteit van het toezicht op de advocatuur, gevolgd door een besluit van het Dekenberaad vorig jaar om aan zijn aanbeveling uitvoering te geven. Elders in het land is daar eerder mee begonnen; Amsterdam telt ongeveer 900 advocatenkantoren en het kostte wat meer voorbereidingstijd om één en ander adequaat te organiseren.

In september zullen ongeveer twintig Amsterdamse kantoren een delegatie (lid van de Raad van Toezicht en stafmedewerker) langs hebben gehad. De Raad zet zich in september aan een eerste evaluatie, om vast te stellen welke inzichten aan de bezoeken kunnen worden ontleend en op welke wijze daarvan ook verslag kan worden gedaan.

Zelf heb ik nu vier bezoeken achter de rug. Dat is veel te weinig om zinvolle conclusies te trekken maar wel genoeg om vast te stellen dat ik het de moeite waard vind. Bij één kantoor was appeltaart gehaald, bij de andere was de ontvangst wat soberder maar niet minder hartelijk. Mijn gesprekspartners keken misschien in het begin even de kat uit de boom maar hadden er aardigheid in om aan een betrekkelijke buitenstaander iets te vertellen over hun praktijk en de specifieke eigenaardigheden daarvan, en over hun beleving van het advocatenvak. Snel kon ik mij daarom realiseren dat mijn eigen ervaringen niet zonder meer richtinggevend zijn, laat staan zaligmakend. De gebruikelijke contacten met een advocaat beperken zich over het algemeen tot beschouwingen over specifieke dossiers. Wat ik gemakshalve maar even “cultuurverschillen” noem, bepaald door de persoonlijkheid van de advocaat, de omvang van zijn kantoor en de aard van zijn werkzaamheden, komen dan slechts in beperkte mate aan bod. Alleen al daarom levert het kantoorbezoek veel op, dankzij die andere invalshoek. In het gesprek komen ook veel aanknopingspunten langs voor tips en voor uitleg. Hoe zit het met de derdenrekening waarop ook voorschotten worden gestort (mag niet!), wat doen we met een cliënt die de toevoegingsbijdrage in contanten komt afdragen (mag alleen als er sprake is van bijzondere omstandigheden en het verdient aanbeveling daarover dan ook een aantekening voor het dossier te maken), doe ik het niet goed door een kantoorhandboek te downloaden en dat vervolgens in een mapje te stoppen (nee, het zal toegespitst moeten zijn op de eigen praktijk en met regelmaat moeten worden nagelezen om te zien of het allemaal nog wel klopt)?

De belangrijkste doelstellingen van dat kantoorbezoek zijn hiermee eigenlijk al in beeld gekomen. Natuurlijk, controle speelt een wezenlijke rol. Controle of daadwerkelijk uitvoering wordt gegeven aan de vele voorschriften die voor advocaten gelden, en die ontworpen zijn om te komen tot een behoorlijke rechtshulpverlening waar de cliënt ook werkelijk wat aan heeft. Controle op de vraag of er een solide financiële basis is en cliënten niet het risico lopen dat hun advocaat onverhoeds en op voor de cliënten schadelijke wijze de praktijk moet neerleggen. Uitleg over het hoe en wat van Verordeningen is een andere doelstelling, waarbij er nu eenmaal meer mogelijkheden zijn om begrip te kweken dan wanneer het contact, vanuit de advocaat gezien, zich beperkt tot het invullen van de CCV-vragenlijst en, voor wat betreft de Raad van Toezicht, tot het nalopen van de antwoorden en daarover in voorkomende gevallen nadere inlichtingen vragen. Maar ook is het zinnig voor de deken en de leden van de Raad, om eens te horen hoe een advocaat tegen de Orde aankijkt en wat hij daarvan verwacht.

Wij kunnen er niet omheen, voor het toezicht is er een groeiende en op dit ogenblik zelfs intensieve belangstelling te zien, van het publiek en van de politiek. Er zitten trekjes in die licht hysterisch voorkomen. Gaat er iets mis in een ziekenhuis, bij een bank of een advocaat, dan is de reactie te voorspellen: het toezicht heeft gefaald en moet dus scherper. Licht hysterisch, omdat dan eigenlijk eerst aannemelijk zou moeten worden gemaakt dat er een ef-

Foto: Willem Diepraam

Van de Deken / Rechtbank

fectievere vorm van toezicht bestaat en ook aannemelijk zou moeten worden gemaakt dat de misstand in kwestie zich nooit zou hebben voorgedaan bij die andere vorm van toezicht. Wij zijn dan al snel in de sfeer van de utopie gekomen. Daarmee wordt natuurlijk niet weggenomen dat het zinvol is om, zoals Docters van Leeuwen dat heeft gedaan, de werkwijze van dekens en Raden tegen het licht te houden en aanbevelingen te doen om daarmee het werk van ons allen, Raden van Toezicht én individuele advocaten, te verbeteren. En dat neemt weer niet weg dat de Nederlandse en de plaatselijke Ordes zich met hand en tand zullen blijven verzetten tegen een toezichtstelsel, waarbij de dekens uiteindelijk aangestuurd worden door een college van buitenstaanders, waarvan de benoeming en het budget door de overheid worden geregeld. Appeltaart zal er dan niet meer bij zijn en in het bijzonder niet het noodzakelijke vertrouwen dat een advocaat erin moet hebben, dat de informatie die hij met zijn bezoeker deelt niet tot schade voor zijn cliënten zal leiden en dat die bezoeker begrijpt hoe het precies zit met onze individuele en collectieve onafhankelijkheid. ■
